

**STANOWISKO ZWIĄZKU ZAWODOWEGO „BUDOWLANI”
W sprawie projektu Ustawy o nabywaniu uprawnień do obsługi maszyn i urządzeń
technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych**

Związek Zawodowy „Budowlani” podziela opinie administracji rządowej i wielu innych organizacji sektora budowlanego o potrzebie uporządkowania, zmiany w niektórych obszarach i doprecyzowania przepisów dotyczących nabywania uprawnień do obsługi maszyn i urządzeń technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych.

Główną przesłanką takiego działania jest dbałość o życie i zdrowie pracowników budownictwa. Zmniejszenie liczby wypadków przy pracy, które nastąpiło w ostatnich 10 latach wynika przede wszystkim z działań podejmowanych przez część pracodawców (duże firmy budowlane zrzeszone w Porozumieniu dla Bezpieczeństwa w Budownictwie) oraz związki zawodowe a także z prowadzonej przez Państwową Inspekcję Pracy długoletniej kampanii prewencyjnej i kontrolnej. Nie wynika natomiast z doskonalenia obowiązujących przepisów i uregulowań, które bardzo często nie nadążają za zmieniającymi się warunkami pracy, technologiami i wymogami organizacji pracy w budownictwie. Ilość wypadków tak śmiertelnych jak i ciężkich na budowach dalej jest zbyt wysoka. Cały czas dominują w nich upadki z wysokości. Koszty społeczne każdego wypadku tak śmiertelnego jak i ciężkiego są bardzo wysokie.

Kluczowy wpływ na bezpieczeństwo na budowach ma praca operatorów maszyn i montażystów rusztowań. Dotychczas obowiązujące zasady nabywania uprawnień dla operatorów maszyn oraz montażystów rusztowań nie odpowiadały potrzebom i umożliwiły nabycie takich uprawnień w ramach krótkich, kilkudniowych, czasem wręcz symbolicznych szkoleń. Prowadzi to do sytuacji, że operatorzy ciężkich maszyn oraz montażyści rusztowań nie mają nie tylko odpowiedniego doświadczenia, ale również kwalifikacji gwarantujących bezpieczną pracę.

Konieczne jest, naszym zdaniem, wprowadzenie bardziej czytelnych i restrykcyjnych zasad nadawania uprawnień oraz limitowanego czasu obowiązywania uprawnień, po którym powinna nastąpić weryfikacja wiedzy oraz umiejętności. Wprowadzenie właściwych, wynikających z doświadczeń praktyków zasad nabywania uprawnień pozwoli na wyeliminowanie aktualnych nieprawidłowości i w konsekwencji prowadzić będzie do znaczącego zmniejszenia zagrożeń, a co za tym idzie, liczby wypadków zarówno śmiertelnych jak i ciężkich.

Nowe uregulowania powinny kompleksowo, a nie wyrywkowo rozstrzygać kwestie związane z obsługą maszyn budowlanych oraz montażem i eksploatacją rusztowań. Dotyczy to zarówno bezpiecznej pracy z maszynami oraz rusztowaniami opartej o wiarygodny proces szkolenia i certyfikacji operatorów i montażystów posiadających odpowiednie kwalifikacje, jak i certyfikacji sprawnego technicznie sprzętu (maszyna lub rusztowanie).

W zakresie maszyn cały czas brakuje obowiązku ich rejestracji oraz wykonywania cyklicznych badań technicznych. Takie nierejestrowane maszyny często poruszają się w ruchu ulicznym, gdyż „jeszcze historycznie” traktowane są jako wolnobieżne (nieprzekraczające 25 km/h), choć w rzeczywistości obecnie produkowane maszyny mogą osiągać dużo większe prędkości. W zakresie rusztowań do użytku dopuszczane są systemy niewiadomego pochodzenia, często wyeksploatowane i wycofane z innych rynków. Naganną praktyką jest mieszanie różnych systemów rusztowań o diametralnie różniących się parametrach. Nie ma określonych zasad dopuszczania takiego sprzętu do użytkowania. Operator maszyny lub monter rusztowań zachowuje swoje uprawnienia bez konieczności weryfikacji praktyki zawodowej. W rzeczywistości często po wielu latach przerwy zawodowej bez jakiegokolwiek weryfikacji kieruje maszyną lub montuje rusztowania.

Należy podkreślić, że w wypadkach z udziałem rusztowań poszkodowanymi są częściej ich użytkownicy (osoby wykonujące prace na wcześniej zmontowanych rusztowaniach) a nie ich monterzy. Brak jest jakichkolwiek uregulowań w zakresie przygotowania użytkowników do pracy na rusztowaniach. Rusztowania powszechnie wykorzystywane są poza branżą budowlaną (przemysł, rozrywka, zgromadzenia publiczne itp.), dlatego też problematyka rusztowań (tak sprzętu jak i zasad nabywania uprawnień do ich montażu) winna być uregulowana, zdaniem Związku Zawodowego „Budowlani”, w oddzielnej ustawie dotyczącej samych rusztowań. W akcie prawnym rangi ustawowej winna być definicja rusztowania. Brak uregulowań w tym zakresie jest obecnie źródłem wielu nadużyć.

Projekt ustawy w obecnej wersji nie spełnia wyżej wymienionych wymogów i jest próbą fragmentarycznej korekty dotychczasowych, niewystarczających uregulowań. Procedowanie nowej, niekompletnej ustawy prowadzić może do dalszych patologii i braku poprawy w zakresie bezpieczeństwa a nawet do większej ilości wypadków.

Związek Zawodowy „Budowlani” apeluje o wstrzymanie prac nad obecnie procedowaną ustawą i rozpoczęcie prac nad nowym kompleksowym uregulowaniem prawnym (lub nowymi uregulowaniami – osobno maszyny osobno rusztowania). Musi to być poprzedzone szerokimi konsultacjami z pracodawcami, specjalistami w branży i organizacjami pracowników już na etapie wstępnym tych prac a nie po przygotowaniu wersji końcowej aktu prawnego.

Za Radę Krajową
Związku Zawodowego
„Budowlani”

Przewodniczący Związku
Zbigniew Janowski

Warszawa, 28 czerwca 2023r.